

Att hålla samman identitet, teologi och struktur

– en konferens på vägen till nya pastorat

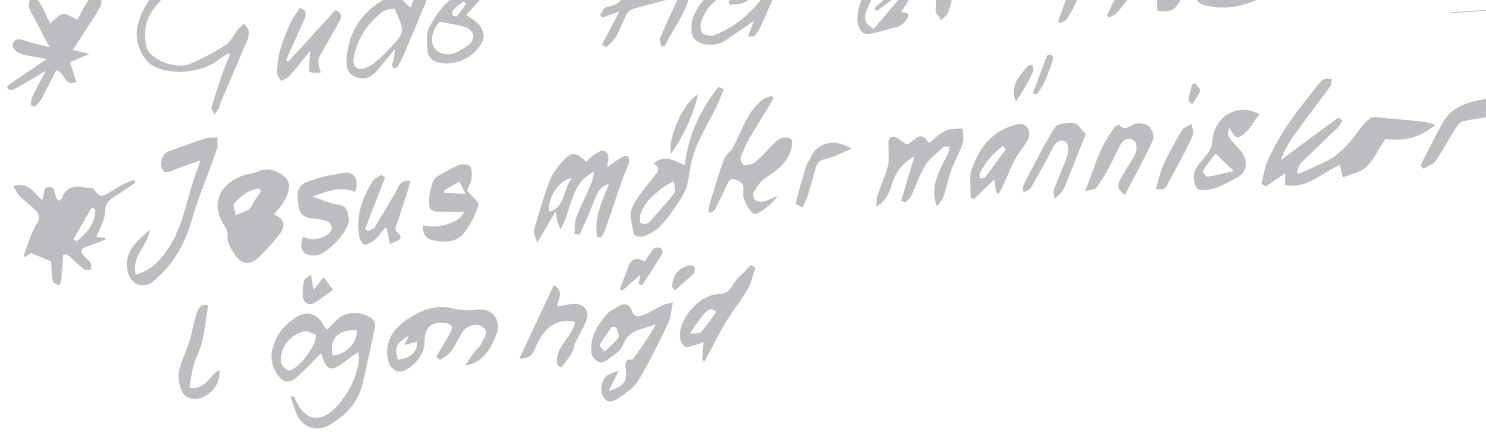
I juni 2019 samlades runt 60 medarbetare – kyrkoherdar, ordföranden och andra nyckelpersoner i församlingarna – för en två dagar lång konferens med anledning av Härnösands stifts teologiska och strukturella utmaningar. Två tredjedelar av pastoraten och de självständiga församlingarna var representerade.

Bakgrunden till konferensen var nyss genomförda, pågående och kommande pastoratsbildningar inom Härnösands stift, problematiseringar kring dessa tillsammans med lust och vilja att bygga en kyrka för framtiden, från både lokal nivå och stiftsnivå. Genom att tillföra teoretiska perspektiv och arbeta processinriktat, hoppades vi kunna landa i några vägledande slutsatser för ett fortsatt samtalsunderlag och en teologisk kompass framåt.

Till vår hjälp hade vi Niclas Bläder, stiftsprost i Stockholms stift som stod för de teoretiska och teologiska perspektiven och Heléne Zachrison, organisationskonsult från företaget Mod att leda, som hjälpte oss i processarbete.

1. Utredningsfas - Vision
- osäkerhet, förvirring

Utgångspunkter

Här följer några korta essenser hämtade från Niclas Blåders föreläsningar.

Dilemmat

■ Kyrkan försöker med ena handen strukturera och organisera. Med den andra handen försöker den visa sig som något radikalt annorlunda, något öppet, inbjudande och tillåtande.

Kyrkan lever i den spänningen och den har funnits genom kyrkans hela historia. Uppdrag har alltid varit att bygga Guds rike, men det har utförts på olika sätt, med olika tyngdpunkt på öppenhet eller struktur. Den som bygger en kyrka bygger en struktur, en organisation och en ordning. Samtidigt gör teologin och liturgin kyrkan till något radikalt annorlunda än andra organisationer.

Öppenhet kontra struktur. Kaos kontra ordning. Teologi kontra organisation. Dilemmat kan kläs i olika ord men slutsatsen är densamma: båda ytterligheterna är lika ”rätt”, lika kyrkliga och lika teologiska, både öppenheten och strukturen krävs för att vara kyrka. Ett dilemma kan inte lösas, det måste man hantera och leva med.

Var vi placerar oss på skalan öppenhet - struktur bestämmer vilka frågor som blir viktiga och hur vi vill besvara dem. De som har tyngdpunkten på den ena sidan av skalan tror sig lätt ha mer rätt än de som har tyngdpunkten på den andra sidan. Det är lätt att alla upplever sig som förlorare.

En kristen logik

■ Hur man gör för att komma vidare handlar om förhållningssätt – om ett ansvarigt handlande, om att vara en reflekterande praktiker: Att inhämta kunskap. Att våga ställa frågor varför gör jag som jag gör? Och vad vill Gud?

Hitta en text – ur Bibeln, från Luther, i de teologiska inledningstexterna i kyrkoordningen eller liknande – som är applicerbar på problemet. Sätt samman horisonterna, gå i dialog med den kristna traditionen, argumentera för slutsatsen... och gör valet.

Handlande leder till att något måste väljas bort. Det behöver inte vara fel. Jag måste handla men kan inte strunta i de andra – alla måste med, alltså krävs att jag lyssnar och tar ansvar för helheten, även för förlorarna.

Förhållningssättet kräver tillit, om man verkligen ska blotta sig, kunna vrida o vända på saker, då behöver man känna tillit.

Tilliten – Hur bygger man den?

■ Tillit skapas genom gemensam kunskap och kända ordningar, genom kyrkoordningens regelverk, församlingsinstruktionen och gemensamma mål. Tillit skapas också genom goda relationer, genom god atmosfär och trygga mötesplatser, genom att kunna vila i sin roll och en vilja att växa gemensamt i tron.

Tillit skapas inte genom likhet. Jesus valde lärjungar som var olika, som tänkte olika och som behövde kompromissa för att komma fram till något gemensamt.

Teologin

■ Niclas Blåders arbete grundar sig på dels Dietrich Bonhoeffers teologiska livsverk dels på professorn Don S. Browning, University of Chicago. Dietrich Bonhoeffer var tysk präst, teolog och motståndsmän. Hans kamp mot nazismen ledde till att han greps av Gestapo, sattes i koncentrationsläger och avrättades bara några veckor före andra världskrigets slut. Don S. Browning, verksam fram till 2010, utvecklade en metod för att bedriva konstruktiv teologi, med rötter i psykologi och antropologi.

Tillvägagångssätt

Under konferensen varvades föreläsningar med olika samtal och problemlösningar.

Processpassen

■ Genom reflektion och övningar utforskade deltagarna olika utmaningar och möjligheter som församlingarna står inför. Gemensamma bilder byggdes utifrån dilemmat öppenhet kontra struktur och de förhållningssätt som skulle kunna hantera dilemmat. Även begreppet tillit utforskades i grupperna, liksom metoder att jobba med tillitsfulla sammanhang.

I ett teologiskt pass arbetade deltagarna med bibeltexter som stöd för att lösa olika problem, enligt en metod som baseras på Don S. Brownings teologiska arbete. Utgångspunkt tas i en noggrann beskrivning av den situation man önskar belysa. Beskrivningen omfattar församlingens vision, förpliktelser, behov, omvärld och relationer. Därefter används en bibeltext som läses både enskilt och därefter i grupp med dialog om textens betydelse. Slutligen läggs bibeltexten som raster över beskrivningen av situationen med reflektion över vad som blir synligt och vilka utmaningar och möjligheter som framträder.

Avslutningsvis ombads deltagarna knyta samman de olika momenten under konferensen genom att svara på ett antal frågor och lyfta fram de reflektioner som dagarna lett till. Deltagarna ombads även att formulera ett antal slutsatser för den teologiska karta som kan visa vägen vidare.

Panelsamtalen

■ Ett panelsamtal lyfte tre olika perspektiv som behöver finnas med i Härnösands stifts strukturarbete: barnrättsperspektivet, landsbygdsperspektivet och utifrånperspektivet. Stiftspedagog Maria Vilander Holmquist, kyrkoherde Christin Nygren Sundvisson och

Dan Richardsson, teolog på Luleå stift, delade med sig av sina kunskaper och sina reflektioner kring temat för konferensen.

Uppsnappat från panelen: ”Barn har mycket att lära oss vuxna om tillit. Redan i förskolan arbetar man med tillit som bas. Det tar barnen med sig in i kyrkan och upp i vuxen ålder.”

Och om landsbygdsperspektivet: ”Kyrkan nationellt och stiftet behöver ha en medvetenhet om att alla arbetstillfällen inte läggs i stora städer ... det får inte vara så att urbaniseringen också styr i kyrkan. Se till helheten och se också till dem som inte är vinnare, jag tänker faktiskt på hela stiftet. Jag vill inte riktigt göra skillnad på städer och glesbygd eftersom våra städer faktiskt ligger i glesbygd och vi är beroende av varandra.”

Blicken utifrån: ”Ingenting är alltid som det har varit och hela teologin handlar väl om att få oss i rörelse. Gud rör sig. God teologi sätter igång oss i rörelse, rörelse inåt och vidgad blick utåt.”

I ett andra panelsamtal utfrågades biskop Eva Nordung Byström om vad hon hört under dagarna, hennes funderingar och konklusioner utifrån det. Biskopen uttryckte tacksamhet över att det satts ord på dilemmat, det hon själv står i: att jobba både med syftet till att kyrkan finns, att välkomna alla till Guds familj och med kyrkans struktur och organisation.

Hon lyfte också erfarenheten av att befinna sig på ett berg. Utsikten hjälper till att se helheten och hur alla dess delar hänger ihop, gör det lättare att inte fastna i detaljer utan att fokusera på det centrala i kyrkans uppdrag.

BIBELTEXTEN - Ennå inte värdet, lyft
Innehåller varje del av Gud - hela kyrkan
uppdrag är koncentrerat i texten

Slutsatser

Baserat på den teoretiska bakgrunden, processpassen och den teologiska tillämpningen, formulerade deltagarna egna slutsatser som här har komprimerats till fyra ledkryss.

Samtiden

– läs på, samtala, lyssna på många perspektiv, beskriv.

Tilliten

– var prestigelös, ärlig, tålmodig, modig.

Källan

– för dialog med Jesus och kyrkans klassiker, koppla ihop samtiden med vad du hör, lita på att Gud vill väl.

Handling

– välj, välj bort, ta ansvar för valen, tänk på helheten och glöm inte förlorarna.

En öppen gemenskap med möjlighet att
vaxa i tro på Jesus Kristus, vår Frälsare

Vägen vidare...

Som sista punkt på konferensen gjorde stiftskansliet ett åtagande att skapa ett material av konferensens innehåll och resultat, för att tillgängliggöras för medarbetare i stiftets församlingar och pastorat.

Dokumentationen skickas till konferensdeltagarna och publiceras på intranätet för Härnösands stift.

Nästa steg är att synliggöra ledkryssen och fortsätta att tillämpa den teologiska metoden i ett antal sammanhang med förtroendevalda och anställda.

Dokumentationen kommer att läggas fram för domkapitlet, stiftsstyrelsen och prostmötet.

Höstens kyrkoherdedagar och pågående utredningsträffar inom strukturarbetet är andra forum för att lyfta ledkryssen för fortsatt reflektion.

FOTOGRAF: GUSTAF HELLSING/IKON

**Konferensen har sammanfattats av arrangörsstaben:
Charlotta Ekelund, Erika Lindström, Kajsa Åslin**